

บทที่ 4

นายทุนนายหนา

คอมปราโตร์หรือนายทุนนายหนา เกิดขึ้นจากของวางระหวาง
กิจการธุรกิจของนายทุนชาติตะวันตกและระบบการค้าภายในประเทศ อันเป็น
ผลของการแผ่ขยายตัวทุนนิยมโพ้นทะเลภายในระบบเศรษฐกิจของไทย ซึ่ง
ก่อนปี พ.ศ. 2398 นายทุนพื้นเมืองไคร้มีการกุมกรองจากการค้าภายในระบบ
ภายในนายอากรผูกขาด และมีความชำนาญการค้าภายในประเทศมากกว่า
สิทธิพิเศษนี้ลดลงภายหลังที่ไทยทำสนธิสัญญาไมตรีและการค้ากับต่างประเทศ
นายทุนพื้นเมือง เริ่มแข่งขันการค้ากับนายทุนชาติตะวันตก แมกระนั้นก็ตามนายทุน
พื้นเมืองมีความชำนาญการค้าภายในประเทศมากกว่า ดังนั้นพื้นที่กิจการ
ธุรกิจทุนนิยมชาติตะวันตก ก็คงมีลงแน่นอนแล้ว เพื่อลक्षणวางการค้า
ภายในประเทศ กิจการธุรกิจทุนนิยมชาติตะวันตกได้ให้บริการนายหนาโดยการ
วางจ้างหรือจ่ายค่าบริการแก่นายทุน การใช้ตัวแทนนายหนาเพื่อดำเนินกิจการ
ทุนนิยมโพ้นทะเล ทำให้นายทุนชาติตะวันตกสามารถทำการแข่งขันกับนายทุน
ภายในประเทศ

เพื่อให้เห็นถึงที่มาและลักษณะของนายทุนนายหนา จะได้อธิบาย
ภายใต้หัวข้อดังต่อไปนี้

- การเติบโตทางเศรษฐกิจภายในทุนนิยมโพ้นทะเล
- คอมปราโตร์กับกิจการของนายทุนชาติตะวันตก
- คอมปราโตร์ซอสันคาเพื่อส่งออก
- คอมปราโตร์เรือหรือจวนจ
- คอมปราโตร์แบงก

การ เก็บ โศทาง เศรษฐกิจภายในทศนิยมโพทะเล

ภายหลังปี พ.ศ. 2398 เศรษฐกิจไทย เปลี่ยนสู่ เศรษฐกิจที่มีการผลิตเพื่อสินค้า อัน เป็นผลจากการขยายตัวของทุนจากศูนย์กลางในยุโรป ตะวันตกและอเมริกาเหนือไปสู่ดินแดนโพทะเล ซึ่ง เกิดจากความต้องการวัตถุดิบจำนวนมาก เพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรมในยุโรป และขายสินค้าในดินแดนโพทะเล ทั้งแสวงหาแหล่งลงทุนใหม่ เพื่ออัตรากำไรที่สูงขึ้น⁽¹⁾ เหตุการณ์นี้ เกิดขึ้นทั่วโลกมีผลถึงโครงสร้าง เศรษฐกิจไทยด้วย

ภายในสนธิสัญญาไมตรีและการค้า ชาวยุโรปได้เข้าร่วมในกิจกรรม เศรษฐกิจของไทย โดยเฉพาะสินค้าเช่าและสินค้าออก ก็จะเห็นได้จาก รายงานของกงสุลอังกฤษว่า สินค้าอังกฤษ เป็นจำนวนมากของสินค้าเช่าทั้งหมด⁽²⁾ สินค้าชาวสง ออกก็เช่นกัน จนกระทั่งสิ้นสุดสมัยรัชกาลที่ 5 ธุรกิจส่งชาวออกนอกประเทศส่วนใหญ่ อยู่ในมือของนายพันชาติตะวันตก บริษัทใหญ่ในกิจการนี้ ได้แก่ มาร์ควิส แอนค คอมปานี อัน เป็นบริษัทของชาวเยอรมัน⁽³⁾ และบริษัทอาระกัน ของชาวอังกฤษ นอกจากนั้กิจการค้าไม้ออกของไทย อยู่ในมือของนายพันอังกฤษ จนกระทั่งปี

(1) ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, "คำบรรยายประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจเปรียบเทียบ," หน้า 26.

(2) British Consular Reports (1908), p. 6.

(3) สวงน อินตง, สิ่งแรกในเมืองไทย (พระนคร: แพร่พิทยา 2502), หน้า 322.

(4) Arnold Wright and Oliver T. Breakspear, eds.

พ.ศ. 2441 ก็ไม่เปลี่ยนแปลง อังคฤมมีเงินลงทุนในกิจการดังกล่าวถึง 2 ล้านปอนด์⁽¹⁾ มีสเตอร์ลอยด์ว่า การทำป่าไม้และสวนใหญ่อยู่ในมือของบริษัทคอมเมย์เบอร์มา ประมาณ พ.ศ. 2441 บริษัทลิสเอเชียมิกของนายทุนเดนมาร์ก และบริษัทหลุยส์ ที โอ โนเวน ของนายทุนฝรั่งเศส ไกลเซารวมดำเนินการแข่งขัน⁽²⁾

ในยุคแห่งการขยายตัวของทุนนิยมโพ้นทะเลนี้ ไทยถูกเปลี่ยนให้เป็นตลาดสินค้าที่สะดุดตา แหล่งวัตถุดิบและแหล่งระบายทุน ทำให้การค้าของประเทศทั้งขาเข้าและส่งออกขยายตัวมากขึ้น คือ เพิ่มจาก 2.8 ล้านปอนด์ (ประมาณ 36.4 ล้านบาท) คักในอัตราแลกเปลี่ยนที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ในปี พ.ศ. 2449 คือ 1 ปอนด์ = 13 บาท) ในปี พ.ศ. 2435 เป็น 5.6 ล้านปอนด์ (72.8 ล้านบาท) ในปี พ.ศ. 2439 และเพิ่มขึ้นอย่างมากอีกครั้งจากประมาณ 8 ล้านปอนด์ (104 ล้านบาท) ในปี พ.ศ. 2445 เป็น 12 ล้านปอนด์ (156 ล้านบาท) ในปี พ.ศ. 2449⁽³⁾

(1) James C. Ingram, Economic Change in Thailand since 1850, p. 107.

(2) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 5 ม 14/1 Proposal Reorganization of Leases โดย มีสเตอร์ลอยด์ 24 เมษายน 2447, หน้า 24 - 25.; ชุมย์โฉม สุนทรสวัสดิ์, "การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกิจการป่าไม้ทางภาคเหนือของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2439 - พ.ศ. 2475," วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521, ภาคผนวก ๗. "วาทะเกี่ยวกับกิจการป่าไม้ของบริษัทคอมเมย์เบอร์มาบริษัทเดนมาร์ก,"; B.C.R. (1898), pp. 4 - 5.

(3) Norman Maxwell, "Import, Exports and Shipping"

ถึงนั้นภายหลังทำสนธิสัญญาไมตรีและการค้าแล้ว ระยะเวลาที่มีบริษัท
 ทางประเทศตั้งขึ้นที่กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของประเทศ
 ธุรกิจสิ่งเขาและส่งออกอยู่ในมือของนายทุนชาวจีนตะวันตก ประมาณ 90 %
 ของการค้าทั้งประเทศอยู่ในมือของพ่อค้าอังกฤษ⁽¹⁾ กิจกรรมที่สำคัญนอกจาก
 ธุรกิจสิ่งเขาและส่งออก ก็มีธุรกิจเงินเรือ ธุรกิจธนาคาร กิจกรรมเหล่านี้
 ใ้บริการตัวแทนนายทุนสำหรับขยายกิจการให้กว้างขึ้น ทั้งการแจกจ่าย
 เขาสู่ภายในระบบเศรษฐกิจและบรรทุกสินค้าจากภายในระบบเศรษฐกิจส่งออก
 ทางประเทศ

คอมปราโกรกับกิจการของนายทุนชาวจีนตะวันตก

ภายหลังเปิดประเทศค้าเสรีอย่างกว้างขวาง สินค้าบางอย่างที่
 เคยห้ามขาดไม้ให้บรรทุกออกนอกประเทศ เช่น ชาวเป็ลือก ชาวสาร⁽²⁾
 กลายเป็นสินค้าสำคัญของประเทศและขยายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กิตติ คັນไทย
 ไ้ชี้ว่า อัตราการขยายตัวของ การส่งชาวออกนอกประเทศโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น
 จาก 2.53 % ในช่วงปี พ.ศ. 2420 - 2429 เป็น 4.7 % ในช่วงปี
 พ.ศ. 2430 - 2440 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่การค้าของไทยเจริญรุดหน้าเต็มที่

in Twentieth Century:..., edited by Arnold Wrights and
 Oliver T. Breakspear, p. 136.

(1) Andrew Turton, "Northern Thai Peasant Society:
 Twentieth Century Transformations in Political & Jural
 Structure," Journal of Peasant Studies, 5 (April, 1976)
 : 265.

(2) กรมศิลปากร, ประชุมพงศาวดารภาคที่ 62 (พระนคร:
 องค์การการค้าสุภา, 2505), หน้า 19 - 20.

และเพิ่มขึ้นอย่างมากอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2441 - 2453 (1)

จำนวนผลผลิตข้าวที่เพิ่มขึ้นนี้ ส่งไปขายยังตลาดที่ฮ่องกงและสิงคโปร์ ในอดีตชาวจีนมีส่วนสำคัญในการดำเนินการค้าระหว่างไทยกับจีน และไทยกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๗ อย่างใดก็ตามหลังจากทุนนิมโชนทะเลโดยชายสมุทรภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงแล้ว ใคย์คองกงและสิงคโปร์ เพื่อเป็นหัวหน้าสำคัญชองนายพันชาติตะวันตก (2) ทั้งนี้ภายหลังทำสนธิสัญญาไมตรีและการค้าแล้ว พื้นที่ที่นายพันชาติตะวันตกได้ตั้งธุรกิจส่งสินค้าเขาและส่งออกที่กรุงเทพฯ ได้เพิ่มความสนใจการเงินเรือพาณิชย์ระหว่างไทยกับฮ่องกง และกับสิงคโปร์ กิจกรรมการเงินเรือพาณิชย์ในประเทศอยู่ในมือชองนายพันชาติตะวันตก เป็นส่วนใหญ่ ปรากฏว่าระยะเวลา 15 ปีแรกหลังจากเปิดประเทศค้าเสรี ประมาณร้อยละ 88 กิจกรรมการเงินเรืออยู่ในมือชองชาวอังกฤษ ร้อยละ 7 เป็นชองชาวเยอรมัน ที่เหลือนอกนั้นไคแก่ ฝรั่งเศส เคนมารัก อิตาลี จีน และไทย ประมาณปี พ.ศ. 2440 บริษัทการเงินเรือชองชาวเยอรมันเริ่มเข้ามามีบทบาทแทนที่บริษัทการเงินเรือชองชาวอังกฤษ และสามารถเขาคุมกิจกรรมการเงินเรือพาณิชย์ในไทยจนกระทั่งกอมสงครามโลกครั้งที่ 2 (3)

การดำเนินธุรกิจการเงินเรือชองนายพันชาติตะวันตก เกิดขึ้นพร้อมกับการเขาคุมกิจการธุรกิจส่งออกและสั่งเขา บริษัทวินเซอร์ (ห้างสีตา) ตั้งขึ้น

(1) คิตติ คันไทย, "กลองกับระบับเศรษฐกิจชองไทย (พ.ศ. 2367 ถึง พ.ศ. 2453)," วิทยานันธรปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520, หน้า 23 - 26.

(2) Wang Kangwu, A Short History of Nanyang Chinese, pp. 18 - 27.

(3) เอก วิสกุล, การเงินเรือพาณิชย์ในประเทศไทย, หน้า 7 - 11.

เป็นบริษัทแรกสุดของกิจการ นายอนุชาติตะวันตก บริษัทนี้มีธุรกิจสำคัญ คือ การส่งสินค้าออก เริ่มตนดำเนินกิจการในปี พ.ศ. 2416 นอกจากกิจการของตนเอง ทางบริษัทยัง เป็นตัวแทนจัดการให้กับบริษัท เคิน เรือสกอตแอน-โอเรียนเติล บริษัทอัลเฟรดโฮลด์ และภายหลังในที่สุดเป็นตัวแทนจัดการให้กับบริษัทนอร์ท เบอรัมบลอยด์แอนโอเรียนเติล⁽¹⁾

เช่นเดียวกับบริษัทวิน เซอร์ บริษัทมาร์ควิลด์ แอนค คอมพานี เจ้าของกิจการส่งสินค้าชาวออกที่สำคัญขณะนั้น ก็เป็นตัวแทนให้กับบริษัทนอร์ท เบอรัมบลอยด์ ซึ่งเป็นบริษัทเคิน เรือพาณิชย์ที่ใหญ่ที่สุด⁽²⁾ บริษัทนี้ได้ซื้อกิจการ เคิน เรือจากบริษัทสกอตติสแอนโอเรียนเติล และบริษัทอัลเฟรด โฮลด์ มาเป็นของบริษัในปี พ.ศ. -2440

นอกจากนี้ยังมีบริษัทที่ดำเนินธุรกิจทั้งส่ง เขาและส่งออกพร้อมกับดำเนินธุรกิจเคินเรืออีกด้วย เช่น บริษัทอีสเอเซียติก จำกัด ตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2422 เป็นบริษัทที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในขณะนั้น ธุรกิจส่งสินค้าเขาส่วนใหญ่เกี่ยวกับกิจการก่อสร้าง ส่วนธุรกิจส่งออกมีไม้ ยาง หนังสัตว์ เขาสัตว์ าลา โดยเฉพาะสินค้าไม้ ปรากฏว่าบริษัทนี้เป็นบริษัทแรกที่ส่งสินค้าไม้สักไปขายยังยุโรป นอกจากนี้ยังผูกขาดการเคินเรือทั้ง เส้นทางภายนอกประเทศ (ระหว่างไทยกับยุโรป) และเส้นทางภายในประเทศอันมี 2 เส้นทางที่สำคัญ คือ

(1) Norman Maxwell, "Import, Export and Shipping" in Twentieth Century..., edited. by Arnold Wright and Oliver T. Breakspear, p. 143.

(2) Ibid.

ระหว่างกรุง เทพทศภาคใต้ และระหว่างกรุง เทพทศภาคตะวันออก (1)

อย่างไรก็ตามก่อนปี พ.ศ. 2398 นายทศชาติตะวันตกแทบไม่มีบทบาทสำคัญในกิจการค้าของไทยเลย เนื่องจากการค้าของประเทศถูกจำกัด และผูกขาดโดยชนชั้นศักดินา พอล่าจีนมีส่วนเกี่ยวข้องในการค้าของประเทศ โดยตรง เป็นเจ้าภานายอากร และผู้ดำเนินการค้าให้กับเจ้านายขุนนางทั้งการการค้าภายใน (2) และการค้ากับต่างประเทศ (3)

ถึงแม้ในระยะคนหลังจากเปิดประเทศค้าเสรี พอล่าจีน คือ ตัวกลางสำหรับการขายแจกสินค้าต่างประเทศสู่ภายในระบบเศรษฐกิจ พอล่าคนกลาง เหล่านี้ "โดยมากมักจับหรือซื้อสินค้ามาจากพอล่าที่กรุงเทพฯ" (4) นอกจากนี้พอล่าจีนยัง เป็นคนกลางสำคัญรับซื้อสินค้าจากชาวยานน้ำลงมาขายแก่พอล่าจีนที่กรุงเทพฯ เพื่อบรรทุกลงเรือไปขายต่างประเทศ (5) ถึงลักษณะ

(1) Ibid.

(2) หอขัตติยาน จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จ.ศ. 1206 เล่มที่ 153 หนังสือพระยามหาอำมาตย์มาถึงพระยาอภัยทอง เรื่องจีนซึ่งมาจุนบริษัทร คุม เรือขึ้นทุกมาแพร่สิ่งของขึ้นไปขาย ณ แขวง เมือง อ่างทอง.

(3) หอขัตติยาน จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1175 เล่มที่ 15 เอกสารอ่างแลว.

(4) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 5 ม 2.14/110 รายงานตรวจราชการ เมืองพิษณุโลกของสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย 3 กรกฎาคม ร.ศ. 127.

(5) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 5 ม 2.14/116 รายงานตรวจราชการ เมืองอุดรธานีของหม่อมเจ้าเพ็ญพัฒนพงศ์ ฉบับที่ 3 7 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 121.

ที่ปรากฏในรายงานตรวจหัวเมืองฝ่ายเหนือว่า

ตามลำน่านแม่น้ำโขง แควเมืองพิไชยขึ้นมาจากนครอุบล มีเรือเป็ญใหญ่
 อย่างบรรดาสินค้าจอกเรียงรายเห็นโคทุกคองน้ำ เรือชนิดนี้เที่ยว
 จอกประชิดกันเป็นหมื่นแม่เหนือเมืองอุบลก็ถูกขึ้นไป เขาวาดลอกจน
 ถึงเขตรเมืองน่าน จะนับจำนวนจะหลายร้อยลำทีเดียว...
 เรือเหล่านี้บรรดาสินค้ากรุงเทพขึ้นมาจากยบแลมีชื่อสินค้าข้างเหนือ
 คือ เขายาสบ หนึ่งสี่ตัว ครึ่ง กายาบ เป็นต้น ลงไปขายข้างใต้
 ... (1)

นอกจากนี้ยังปรากฏในรายงานตรวจราชการกรมพลนครไชยศรี
 ของสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดี
 กระทรวงมหาดไทยว่า

ลักษณะข้อสินค้าทั้งปวงนี้ มีเรือใหญ่ขนาดหลายร้อยลำรับสินค้าแต่
 กรุงเทพฯแลที่อื่น ๆ มาจำหน่ายแก่พวกที่ตั้งร้านอยู่ในตลาดรับไว้อาย
 แก้วขวานนอก ถึงเวลาเขาพวกขวานนอกตางห้ามห้ามมันทุก
 สินค้ามาตั้งขายที่สนามนครปฐมเจดีย์ แลตามบุรีเวมตลาด พวก
 ชาวเรือพากันไปว่าซื้อ เมื่อตกลงราคากันแล้วก็นกลงเรือที่ริม
 ตลาดนั่นเอง ค่าลงมาบาง ตามเรือเล็กเรือใหญ่จะขึ้นไปไกลถึง
 เพ็ญใจ พวกขวานนอกขายของไคแล้ว พอใจของการส่งไค
 ก็เที่ยวซื้อหาตามร้านในตลาด ทาบหากลับออกไปน เป็นประเพณี
 ดังนี้... (2)

(1) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 5 ม. 2.14/110
 เอกสารเดียวกัน.

(2) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 5 ม. 2.14/61
 กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ตรวจราชการเมืองนครไชยศรี 21 สิงหาคม
 ร.ศ. 117 สำเนาที่ 16/49.

ที่เมืองสฟรณบุรีเช่นกัน "สิ่ง เกศตามลำนํ้าเมืองสฟรณบุรีที่
ขึ้นไปตราชนี่ มีเรือแพคาขายมากช่นกว่าแพกอน เป็นเรือเขา (ชาว: ยูเซียน)
โดยมาก แพกก็เป็นแพพวกจีนจำหน่ายสินค้าเป็นหมื่น ๆ เป็นระยะวันไป" (1)

ก็จะเห็นว่า การเปิดประเทศรับการค้าขายตัวของพณนิคมโพ้นทะเล
ก่อให้เกิดช่องทางในการจำหน่ายแจกสินค้าต่างประเทศสู่ระบบเศรษฐกิจ
ภายในประเทศ และการซื้อสินค้าเพื่อบรรทุกลำเลียงสู่ตลาดต่างประเทศ
จากช่องทางดังกล่าว เพื่อการค้าขายกิจการให้กว้างขึ้น นายพุนชาติตะวันตก
จึงต้องการบริการตัวแทนนายหน้า เพื่อการบริการทางเศรษฐกิจ ถึงนั้นจึงก่อให้เกิด
แก่นายพุนนายหน้าหรือคอมปราโคโรชขึ้น บริการตัวแทนนายหน้าในกิจการธุรกิจ
ของนายพุนชาติตะวันตกที่สำคัญมีกิจการธุรกิจส่งออก กิจการธุรกิจสั่งเข้า
และกิจการธนาคาร ก็จะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

คอมปราโคโรชซื้อสินค้าเพื่อส่งออก

เมื่อการค้าของประเทศขายตัวมากขึ้น ทำให้กิจกรรมเศรษฐกิจ
ของนายพุนภายในประเทศขายออกกว้างขึ้น เช่น โรงสีไฟ ปรากฏขึ้น
ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2402 (2) ชาวอเมริกาเป็นผู้นำเครื่องจักรพลังไอน้ำ
เข้ามาใช้ เพื่อสีข้าวเป็นชาติแรก มีผลทำให้การสีข้าวแบบคร้วเรือนของ
ชาวพื้นเมือง ล้าสมัยและสลายตัวในที่สุด การสีข้าวด้วยเครื่องจักรไอน้ำขาย
ตัวขึ้นเป็นจำนวน 5 โรงในปี พ.ศ. 2410 ส่วนใหญ่เป็นของชาวยุโรป และ

(1) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 5 ม 2.14/107
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
เสด็จตรวจราชการเมืองสฟรณบุรี ร.ศ. 122, หน้า 15.

(2) สรวง อินคง, สิ่งแรกในเมืองไทย, หน้า 317 - 318.

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2422 นายทุนจีนได้เริ่มเป็นเจ้าของโรงสีข้าวเครื่องจักรแทนที่
 นายทุนชาติตะวันตก โรงสีเหล่านี้ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ เท่านั้น จนจนกระทั่งปี
 พ.ศ. 2451 มีโรงสีจักรไอน้ำทั้งประเทศ 65 โรง มีที่กรุงเทพฯ 49 โรง
 นอกเขต 18 โรง⁽¹⁾

โรงเลื่อยไม้มีการใช้เครื่องจักร เช่น เกี่ยวกับการเหมืองแร่ที่เริ่ม
 การใช้เรือขุดแทนที่วิธีการแบบดั้งเดิมในปี พ.ศ. 2450 โดยบริษัทของ
 ชาวออสเตรเลีย⁽²⁾ ประมาณปลายสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว กิจกรรมโรงเลื่อยจักรมีทั้งสิ้น 10 โรง เป็นของนายทุนชาวอังกฤษ
 เสีย 5 โรง นอกนั้นเป็นของนายทุนในประเทศ⁽³⁾

การขยายตัวของกิจกรรมภาคอุตสาหกรรมนี้ เกิดขึ้นเนื่องจาก
 ความต้องการสินค้าของโลกมีอัตราสูงขึ้น เช่น ข้าว ไม้สัก ยี่เป็ด เป็นต้น
 ดังนั้นเจ้าของกิจกรรมเหล่านี้จะผลิตส่งออกขายยังตลาดโลกเสียส่วนใหญ่ เพื่อ
 หากกำไรมากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ผลผลิตที่ผลิตจึงส่งออกขายต่างประเทศ

(1) ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ, "การผลิตและการค้าข้าวในภาคกลางตั้งแต่
 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จนถึง สมัย
 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2411 - 2475)"
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, หน้า 223 - 224.

(2) James C. Ingram, Economic Change in Thailand...,
 p. 99.

(3) A.J.C. Dickson, "The Teak Industry" in
Twentieth Century... eds. Arnold Wright and Oliver T.
 Breakspear, pp. 175 - 181.

ตลาดที่สำคัญในขณะนั้นนี้ จีน ฮองกง สิงคโปร์ ยุโรป และอเมริกาเหนือ
 อย่างไรก็ตามสวนใหญ่ของผลผลิตส่งออกโดยบริษัทนายทุนชาติตะวันตกที่สำคัญ
 มีบริษัทมาร์ควิลล์ แอนด์ โกลด์, บริษัทอาร์เธอร์ ทั้ง 2 บริษัทมีบทบาทสำคัญ
 ในกิจการส่งออก ส่วนกิจการไม่ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ บริษัทอีสต์ เอเชียติก
 บริษัทคอมเมิร์ซ เบอรมา เป็นอาทิ

ผลผลิตที่ส่ง ออกนอกจาก เป็นผลผลิตจากกิจกรรมของนายทุน
 ชาติตะวันตก ยังซื้อจากบรรดาเจ้าของกิจการอุตสาหกรรมในประเทศอีกด้วย
 และ เนื่องจากพอลาจีนมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมการคาของประเทศไทยมากอน
 การตีคดีข้อสันนิษฐานจากพอลา เมลานีจึงต้องอาศัยพยานนายหนาหรือคอมปราโตร์
 โดยบริษัทชาติตะวันตกจะติดต่อกับนายหนจีนคนใดคนหนึ่ง เป็นที่รู้จักกันดีในหมู
 ชาวจีนทั่วไปเพื่อรับข้อหา ไม นายหนจีนเมทัน่าหนากอมปราโตร์ให้กับ
 บริษัทนายทุนชาติตะวันตกภายใต้สัญญาว่าจะส่งสินไหมให้บริษัท เป็นจำนวน
 เท่าไร (1) ภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่ง โดยจะไต่ถามอรรถคดีขึ้นตอนแทน
 เมื่อทำสัญญาแล้วคอมปราโตร์ จะต้องหาสินไหมให้ไต่ตามสัญญา มิเช่นนั้นจะตอง
 รับผิดชอบต่อเสียหายที่เกิดขึ้น จากลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงพื้นฐานของคอมปราโตร์
 ข้อหาจะตอง เป็นบุคคลที่มีฐานะดีและเป็นที่รู้จักของพอลาภายในประเทศด้วย
 ตัวอย่างพื้นฐานของคอมปราโตร์ จะเห็นได้จากกรณีของนายโตกั้ง คอมปราโตร์
 ข้อหาของบริษัอาร์เธอร์ อาของโตกั้ง เป็นเจ้าของโรงสีหิลีเบน ซึ่งเป็น
 โรงสีที่สำคัญโรงหนึ่ง ในสมัยก่อนบุคคลที่จะ เป็นเจ้าของโรงสีจะตอง เป็น
 เจ้าสัว ซึ่งหมายความว่าจจะตองมีเงินเป็น 10 หมื่นชั่งขึ้นไป (2) เมื่ออายุ

(1) สัมภาษณ์คุณทวีป อุทยานัน บ้านสาตะมาน 8 มีนาคม 2522
 เวลา 9.00 - 10.00 น.; สัมภาษณ์ขุนประเสริฐศุภมาตรา (จรรยา จันทรสมบูรณ์)
 หนุบ้านริมคลอง 9 มีนาคม 2522 เวลา 10.30 - 11.30 น.

(2) สัมภาษณ์ขุนวิจิตรมาตรา ที่บ้านอุปเปอร์ไฮเวย์ 15 สิงหาคม 2521.

หอสมถรร โด่เดินทางไปศึกษาที่ฮ่องกง หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว เดินทาง
กลับมาดำเนินธุรกิจให้โรงสีหลี่เบน ต่อมาได้อำนาจที่คอมปราโตร์ไท์กับ
บริษัทอาระกัน คัดคณอ่ชวจากโรงสีอื่น ๆ เพื่อมรรทกลงเรือส่งออก ภายหลัง
ไคก้งไคตงบริษัทไคตง ทำการเดินเรือระหว่างกรุงเทพฯ - ฮ่องกง
กรุงเทพฯ - สิงคโปร์ ต่อมาภายหลังไคก้งลาออกจากตำแหน่งคอมปราโตร์
ชอชวของบริษัทยอาระกัน มาดำเนินธุรกิจไท์กับบริษัทของคนเท่านั้น ปัจจุบัน
เป็นบริษัทเดินเรือสำคัญบริษัทหนึ่ง (1)

ในการคัดคณอ่ชวจากคอมปราโตร์จะมีชววย 1 คน โดยทั่วไปแล้ว
บุคคลที่เป็นชววยคอมปราโตร์จะขึ้นตรงกับคอมปราโตร์ ก่อรับเงินเดือนหรือ
ค่าพาหนะ (ภาคคอมมิชชัน) จากคอมปราโตร์ ชววยคอมปราโตร์ต้องเป็นบุคคล
ที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดีพอที่จะเป็นตัวแทนของคอมปราโตร์คัดคณกับนายพัน
ชาติตะวันตก นอกจากนี้ต้องรู้ภาษาจีนด้วย เพื่อคัดคณกับเจ้าของโรงสี
โรงเลื่อยซึ่งเป็นเงินส่วนใหญ่ หน้าที่สำคัญของชววยคอมปราโตร์ คือ ไปตกลง
ซื้อสินค้ากับเจ้าของกิจการมเสรมธุรกิจ ในการซื้อสินค้าคอมปราโตร์จะแจกจ่าย
การซื้อ เป็นคณวว่า คัดคณอ่ชวจากโรงสี ก. วาจะซื้อชววจำนวนเท่านั้น
ซื้อชววจากโรงสี ข. จำนวนเท่านั้น หรือซื้อไมจากเจ้าของโรงเลื่อย ก.
เป็นจำนวนเท่านั้นกัวิก โรงเลื่อย ง. เป็นจำนวนเท่านั้นกัวิก เป็นคณ และ
โนบายกรังราคาสินค้าส่งออกภายในประเทศคณง เช่น ชวว จะปรากฏว
บรรคเจ้าของโรงสี โดยเฉพาะโรงสีที่ไม่มีรำนคาคัวแทนในคณงประเทศ
และโรงสีที่เป็นคัวแทนของโรงสีคณงจังหวัด จะมาคัดคณกับคอมปราโตร์ และเสนอ
คาคอมมิชชันในอัตราสูง (2) เพื่อชวยชวว สาคเหตุที่เจ้าของโรงสีเหล่านั้น

(1) สัมภาษณ์คุณยม ศันตเสรมฐี บ้านสันติคณม 9 กุมภาพันธ์ 2522

เวลา 9.00 - 11.30 น.

(2) เรื่องเดียวกัน.

ทอง เสนอสินค้ากับคอมปราโตร์เอง เนื่องจากขณะที่

...ชาวสารที่ขายในทองตลาด...ไม่ใคร่ส่วนกับราคาขาย เปลี่ยน
พวกโรงสีจะขาดทุนมาก ที่ขาดทุนไว้นี้พวกโรงสีก็จะพยายามหากำไร
การลงเขา (ฮาว; ยูเซียน) ไปขายต่างประเทศมาทดแทนด้วย
เพราะฉะนั้นโรงสีที่ไม่มีการกาขายลงเขาไปต่างประเทศแล้วก็ต้อง
หยุดทำการกาขายไม่ไค... (1)

จากลักษณะการซื้อนี้คอมปราโตร์ เป็นคนมีกิจการส่งออกภายใต้ตำแหน่ง
นายหนาของบริษัทยาวันตอก ผลประโยชน์ที่คอมปราโตร์ไค คือ กาคอมมิชชั่น
ในการดำเนินการ คอมปราโตร์ซื้อสินค้าเพื่อส่งออกไม่ใคร่ลจาก จึงไม่ไค
เงินเดือน อยางไรก็ตามคอมปราโตร์บางคนมาจากตำแหน่งหน้าที่ลจากใน
บริษัทนายหนาชาติตะวันตก แล้วไครับการสนับสนุนใหม่หน้าที่คอมปราโตร์
รายไคที่เขาไครับคือ ส่วนของกาคอมมิชชั่น

ตัวอย่างคอมปราโตร์ซื้อสินค้าเพื่อส่งออก คือ นายเซียว เกงหลิน
หรือ เซียง เกง เหลียง สืบญเรื่อง (2) เขามีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษอยางดี
โดยไครับการศึกษาจากคณะหมอสอนศาสนา (หมอสมิท) และโรงเรียนอัสสัมชัญ
เริ่มฝึกงานที่บริษัทวินเซอร์ ในปี พ.ศ. 2434 ขณะนั้นอายุ 16 ปี ครั้งแรก
ฝึกงานในแผนกขาเขา คอมาเล่นหน้าที่เป็นเสมียนบัญชีที่บริษัทวินเซอร์

(1) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 6 น. 31.3/37
รายงานคำชี้แจงวาทกรรมระเบียบการกำกับตรวจเขาที่จะไคจัดในปี พ.ศ. 2462 -
2463 (สำเนาคัดแปล) หน้า 8.

(2) "Bangkok" in Twentieth Century..., eds.
Arnold Wright and Oliver T. Breakspear, p. 290. ;
เคงเหลียง สืบญเรื่อง, พระถึงขมจิง พระนคร: เซียงเหลียงจง, 2484)
(พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานศพนางแก้ว สืบญเรื่อง, 2484), หน้า ๗ - ๗.

ต่อมาลาออกมารับราชการที่กรมศุลกากรมีหน้าที่การงานอื่น ๆ แต่หาได้
 กอนปราโครีชอชานนาย เชียง เกง เหลียงยังก่งคำ เน้นกอนา ปรากฏว่า
ในหลวงปลายสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นายเวียง เกง เหลียง
สามารถยกเลิกการค้าข้าวไว้ในมือของคนส่วนมาก โดยทำสัญญาซื้อขายกับ
บริษัทวิเคเชอร์ และบริษัทที่สปรอดควย นับเป็นกอนปราโครีชที่ประสบผลสำเร็จ
ในเวลาต่อมาบางกรม ภายหลังลาออกจากราชการแล้วโดยลงบริษัทขายสยาม
สั่งบริจจากต่างประเทศเขามาทำเนื้องานเอง นอกจากนี้ยังเป็นแม่เลี้ยงสินค้า
จักรยานและจักรยนต์ เขาเป็นเจ้าของ บริษัทในกิจการนี้ คือ ห้างเพนกรพาณิชย์
ซึ่งดำเนินกอนาโดยทายาทของเขา

กอนปราโครีชหรือจนจ

ขณะตั้งถิ่นฐานชาวมอญที่ปัก มีการขยายส่งออกมากขึ้น สินค้าเขา
 ก็เช่นกัน ปรากฏว่าภายใต้สนธิสัญญาไมตรีและการค้าระหว่างไทยกับต่างประเทศ
 ที่กำหนดอัตราภาษีขาเขาร้อยละ 3 ทำให้สินค้าเขามีราคาถูกลงและขยายตัว
 เพิ่มขึ้น ที่สำคัญ คือ แกะ สินค้ายาฝ้าย⁽¹⁾ นอกจากนี้ก็มีวัสดุก่อสร้าง น้ำมัน
 และสินค้าฟุ่มเฟือยอื่น ๆ เช่น เครื่องประดับต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น

ในสมัยที่ยังใช้เรือสำเภารับส่งสินค้าพื้นเมืองแลกเปลี่ยนสินค้า
 ต่างประเทศ พ่อค้าจีนมีบทบาทสำคัญในการค้าของประเทศ กล่าวคือ พ่อค้า
 จะหาสินค้าภายในประเทศบรรทุกลงเรือสำเภาแล่นออกไปขายแล้วแลกเปลี่ยน
 สินค้าต่างประเทศ อันมีชา ยาสูบ ฝ้ายไหม นวัตกรรม เครื่องถ้วยชาม ฯลฯ
 กลับมา⁽²⁾ ลักษณะนี้ปรากฏอยู่ในบทหนึ่งของกาพย์เห่เรือว่า "เดือนสามสำเภา

(1) Norman Maxwell, "Import, Export and Shipping"
 in Twentieth Century..., p. 139.

(2) W.A. Graham, Siam, 2: 112.

มา มีใบราชาศัพท์ลับ (1)

เมื่อสิ้นภาคหน้า เขามาแล้วพออาจจะนำลงแปลไปตาย Graham
กล่าวหา แพ้แต่ละลำมีการจัดและตกแต่งสี่สรวรสวยงามมาก (2) อย่างไรก็ตาม
ภายหลังมีเรือกลไฟของบริษัทตะวันตก เขามาแข่งอัน ในที่สุดกิจการเดิน-
เรือสำเภากลางพออาจจ้กยอมเสื่อมลง และถูกแทนที่โดยบริษัทเดินเรือชาติตะวันตก

ในระยะเริ่มแรกบริษัทเดินเรือชาติตะวันตก เขากุมเส้นทางเดินเรือ
ระหว่างประเทศ อันมีกรุงเทพฯ - อองกง กรุงเทพฯ - สิงคโปร์ และ
กรุงเทพฯ - ชัวเตา นอกจากนี้มีกรุงเทพฯ - ยุโรป ธุรกิจที่บริษัทเดินเรือ
ชาติตะวันตกดำเนินการ คือ การเสนอเรือสำเภานำสินค้าเขาและส่งออก
บริษัทเดินเรือจะไครายไคจากควาระวางสินค้า

ลักษณะทั่วไปของกิจการเดินเรือมีเจ้าหน้าที่เดินเรือชาวยุโรป 6 คน
ประกอบด้วยกัปตัน 1 คน ผู้ช่วยที่ 1 และผู้ช่วยที่ 2 ชาวเครื่อง 3 คน ทั้ง
6 คนนี้ประจำเรือชั้นบน ส่วนชั้นล่างเป็นที่บรรจุสินค้าสำหรับส่งออกและสิ่งเขา
และห้องทำงานของคอมปราโคร์ เรือลำหนึ่งมักจะมีคอมปราโคร์ 1 คน
ผู้ช่วยคอมปราโคร์อีก 1 คน คอมปราโคร์เรือมีหน้าที่หลัก คือ ตรวจสอบ
สินค้าว่าถูกต้องตามจำนวนที่ผู้ขายวางหรือไม่ว่า พร้อมทั้งตรวจหลักฐาน (Bill
of Lading) ว่าตรงตามจำนวนสินค้าหรือไม่

การให้บริการนายหน้าหรือคอมปราโคร์เกิดขึ้นในขณะที่การก้ามี
การแข่งขัน บริษัทมักจะ เป็นฝ่ายเสนอเรือบริการกับบรรดานายทุนภายในประเทศ

(1) อนุวิจิตรมาตรา, เมื่อวานนี้ คอน "เด็กกลองบางหลวง"
(พระนคร: สำนักพิมพ์ชัยเรื่องศิลป์, 2520), 1: 154.

(2) W.A. Graham, Siam, 2: 114.

แต่เนื่องจากวัฒนธรรมคนภาษาต่างกัน ระหว่างนายทุนชาติตะวันตกและนายทุน
ภายในประเทศไทยที่ส่วนใหญ่เป็นจีน ดังนั้นทางบริษัทจึงอาศัยคอมปราโค
เป็นผู้ติดต่อกับนายทุนภายในประเทศ เพื่อเสนอบริการนำส่งสินค้าของทางบริษัท

พื้นฐานทั่วไปของคอมปราโค เรือหรือจวนจ คุณเอก วิสกุล
อดีตคอมปราโคบริษัท S.I. ซึ่งเป็นบริษัทเดิมเรือที่ใหญ่บริษัทหนึ่ง ได้
อธิบายว่า

...คอมปราโคเรือหรือจวนจ ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ภาษาอังกฤษ
ดี เป็นจีนชาติแต่จิ๋วหรือไม่ต้องเป็นจีนรู้ภาษาแตจิ๋ว เนื่องจาก
นายทุนจีนในกรุงเทพฯส่วนใหญ่เป็นจีนแตจิ๋ว คอมปราโคเรือหรือ
จวนจจะเป็นผู้เสนอบริการนำส่งสินค้ากับนายทุนจีน ทั้งสินค้าส่งเขาและ
สินค้าส่งออก รายได้ของบริษัทคือ ค่าระวางสินค้า ส่วนคอม-
ปราโคเรือจะได้อะไรเป็นเงินเดือน เงินเดือนคอมปราโคเรือจะสูงมาก
คือ ใ้ถึงเดือนหนึ่ง 500 บาท นอกจากเงินเดือนแล้วคอมปราโคเรือ
จะได้อะไรอีกคือคอมมิชชั่นจากการคิดค่าสินค้าจาก
นายทุนในกรุงเทพฯ แล้วนำส่งไปบริษัทที่อยู่ต่างประเทศ ใน
ขณะเดียวกันตลาดต่างประเทศ เช่น ที่สิงคโปร์ต้องการสินค้า เช่น
"ข้าว" คอมปราโคเรืออาจจะคิดค่าซื้อข้าวจากโรงสี (ที่ไม่มี
ตัวแทนจำหน่ายที่ต่างประเทศ: ๘ เขียน) แล้วนำส่งไปยังบริษัทใด
บริษัทหนึ่งที่ตั้งที่สิงคโปร์ โดยคอมปราโคเรือจะได้อะไรคือคอมมิชชั่นจาก
การคิดค่าซื้อนี้ เจ้าของโรงสีจะเป็นผู้จ่ายค่าคอมมิชชั่นนี้ อย่างไรก็ตาม
ก็ถามเป็นกรณีที่ไม่ได้หาบ่อยครั้ง... (๒)

อย่างไรก็ตามช่องว่างในระยะแรก ของกิจการส่งเขาและส่งออก
ของนายทุนชาติตะวันตก คือ การค้าระหว่างภาคหรือการค้าภายใน จาก
รายงานก่งสุลอังกฤษว่า การจ่ายแจกสินค้าส่งเขาจากบริษัทนายทุนชาติ-
ตะวันตกสู่ชนบทโดยอาศัยพ่อค้าจีนเป็นคนกลาง พ่อค้าจีนได้รับผลประโยชน์จาก

(1) สัมภาษณ์คุณเอก วิสกุล บ้านเอกมัย 9 เมษายน 2520

การดำเนินงานนี้ กึ่งนั้นประมาณคนสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว เป็นต้นมา บริษัทนายพจนาคิตะวันตก โดยเปิดสาขาขึ้นตามเมืองต่าง
 ทั่ว ๆ เช่น ที่เชียงใหม่มีสาขาของบริษัทนายพจนาวสวิสไปเปิดทำการที่นั่น (1)
 นอกจากนี้ก็มีสาขาของบริษัทอม เมย์ เบอมาและบริษัทบด เนียวควย (2)

กิจการที่เปิดใหม่นี้ บริษัทนายพจนาคิตะวันตกมอบให้คอมปราโคโร
 เรือหรือจวนจู เป็นผู้จัดหาสินค้ามาบรรทุกลงเรือเพื่อนำส่งทั่วแทนของบริษัท ณ
 จังหวัดนั้น ๆ (ส่วนใหญ่ ก็ สินค้าสังเขป) เพื่อแจกจ่ายสินค้าส่ง เขานั้นอีก
 ที่หนึ่งพร้อมกันนั้นคอมปราโคโรจะหาสินค้ามาบรรทุกเรือในสาขาจังหวัดนั้น ๆ
 ควย แล้วลำเลียงสู่กรุง เทพเพื่อส่งออก เพื่อให้ให้เห็นชื่อกิจการที่ดีของ
 นายเขี้ยวของ เปียะ สืบดู เรื่อง :

นายเขี้ยวของ เปียะ สืบดู เรื่อง (3) เกิดเมื่อ พ.ศ. 2410
 พออายุได้ 20 ปี ใดเป็นผู้จัดการโรงงานทำน้ำตาลของ เจสัว เต็ก ผู้มีศักดิ์
 เป็นลุง โรงงานนี้อยู่ที่สมุทรสาคร ภายหลังโรงงานไฟไหม้จึงมาเป็นผู้จัดการ
โรงสีข้าวใหญ่ที่สมุทรสาคร ต่อมาอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ตลาดน้อยไคร้
 หน้าที่คอมปราโคโร เรือใหญ่กับบริษัทอีส เอเซียติก ต่อมาในปี พ.ศ. 2441
 บริษัทใดเปิดกิจการเดินเรือระหว่างกรุงเทพฯ และ จันทบุรี บ้านคอน - สงขลา
 เรือคนแรกที่บริษัทนำออกมาเดินชื่อว่า "มหาวิจิราวุธ" กิจการเดินเรือนี้

(1) British Consular Report (1897), p. 4.

(2) จักรทิพย์ นาดสุภา สัมภาษณ์ กิมฮ้อ นิมมานเพิมเทร
 อายุ 84 ปี เชียงใหม่ 20 กุมภาพันธ์ 2522.

(3) ท่านานท้าวตู่ อนุสรณ์ในงานศพ นายเขี้ยวของ เปียะ
 (ซุน เปียะ) และ นางกิมเง็ก (เง็ก) สืบดูเรื่อง ณ. เมรุวัดแก้วแจ่มฟ้า
 30 เมษายน 2510.

บริษัทได้รับมอบหมายจากบริษัทเดินเรือไทย จำกัด⁽¹⁾

ในการเดินเรือเส้นทางระหว่างกรุง เพทักกับ เมืองจันทบุรี นายเขียวของ เปียะ ใ้รับมอบหมายให้เดินคอมปราโคโร เรือหรือจนจิ บรรทุกสินค้าส่ง เขา เพื่อส่งสาขายของบริษัทที่จันทบุรี พร อมทั้งหาสินค้าพื้น เมืองมาบรรทุกลง เรือเพื่อลำเลียงมากรุง เพท โดยที่นายเขียวของหลุย สืบดูเรือของชาย เป็นคอมปราโคโร เรือจากหาสินค้ามาบรรทุกเรือเพื่อส่ง เป็นสินค้าออกที่กรุง เพทอีกกระทันหัน ความประวัติดังกล่าวของนายเขียวของ เปียะ กล่าววา "นายเขียวของ เปียะใ้ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ควบความอดสาหะอย่างยิ่ง"

สาเหตุที่ต้องฟันฝ่าอุปสรรค เนื่องจากกอนหนานนพลกัจฉิน คือคนกลางสำคัญของการกขาย เป็นผู้นำสินค้าจากกรุง เพทมาขายยัง เมืองอื่น ๆ และพร อมกับซื้อสินค้าจาก เมืองดังกล่าวลง ไปขายยังกรุง เพท พวกนี้เป็นผู้ฉ้อฉล โดยมากมีตำแหน่ง เป็นกรมการจีนพิเศษ^(*) อยางไรก็ตามบริษัท

(1) เอก วิสฤกล, การเดินเรือพาณิชย์ในประเทศไทย, หน้า 39 - 40.

(*) กรมการจีนพิเศษจะมีมาแต่สมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด อยางไรก็ดีโดยมากเป็นจีนนอกหรือลูกจีน ซึ่งยังไ้ไ้ยอมเป็ยอยู่ พวกนี้ขึ้นไปจากกรุง เพทไปตั้งท่ามาหากันตามหัว เมือง จนร่ำรวยและมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักกันดี ในหมู่คนแถบนั้น ก็จะได้ไปแต่งตั้งใหม่ตำแหน่ง เป็นกรมการจีนพิเศษขึ้น เพื่อช่วยอุปการะแลรับทกขร ษของชาวจีนตามหัว เมือง เพื่อเสนอรัฐบาล ทั้งนี้เพราะว่าพวกจีนที่ไปค้าเรือสวณ หรืออาขายตามหัว เมืองมักถูกพวก เจ้าภานายอากรเบียดเบียนในการ เก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการขายตัวฉ้อฉลของอั้งยี่ตามหัว เมือง อันเป็นปัญหาการปกครองในระบายนั้น ดังนั้นพระบาทสมเด็จพร ะจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวทรงแก้ไขโดยใ้จีนปกครองกันเอง

ชาติตะวันตกซึ่งมีคอมมิวนิสต์ เรือเป็นนายหน้าก็สามารถแข่งขันได้ ทั้งนี้เพราะ
มีความรวดเร็วในการขนส่งทำให้ราคาคงทนไม่สูงมาก อีกทั้งพื้นฐานความ
สัมพันธ์อันดีระหว่างพม่าจีนกับผลิตและบริโภคชาวไทย อย่างไม่รู้ลืม
ปรากฏหลักฐานยืนยันแน่ชัดเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนก็มีความล้มเหลว
เช่นเดียวกับกรณีการเดินเรือรับส่งผู้โดยสาร เช่น การเรือเมล์ระหว่าง
เมืองฉะเชิงเทรา กับ เมืองพนมมหาสารคาม ดังนี้

... เค็มเมื่อ ร.ศ. 114 มีขบวนการจีนพาณิชย์ (ขม) กรมการ
พิเศษฝ่ายจีน ตั้งบ้านเรือนอยู่ท่าสะพานใหม่แขวง เมืองฉะเชิงเทรา
ไถลงหนือเรือกลไฟ... เดินเป็นเรือเมล์รับส่งผู้โดยสารระหว่าง
เมืองฉะเชิงเทรา กับ เมืองพนมมหาสารคาม... กรณีถึง เกือบ
กรกฎาคม ร.ศ. 126 รถไฟไถเปิดเดินถึง เมืองฉะเชิงเทรา
... บริษัทสตีลแปงโคส เรือไฟ 3 ลำ ไปรับส่งผู้โดยสาร
ในลำนำพาจิตระหว่าง เมืองฉะเชิงเทรา กับ เมืองพนมมหาสารคาม
... เกิดการแย่งรับส่งผู้โดยสาร... เรือของขบวนการจีนพาณิชย์
เป็นเรือเกาส์เรือของบริษัทสตีลแปงโคสแลเรือของบริษัทพม่าเตอร์
ไม่ใด... (1)

นอกจากนี้รัฐอาจมอบตำแหน่งกรมการจีนพิเศษให้กับเจ้าภีณายาอกร
ตามหัวเมืองอีก 1 ตำแหน่งก็ได้ โดยมากในสมัยหลัง ๆ เจ้าภีณายาอกร
แลตำแหน่งกรมการจีนพิเศษ มักจะเป็นบุคคลเดียวกัน; สมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ, เทศาภิบาล, หน้า 29 - 30.;
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, นิทานโบราณคดี
(พระนคร: แพร่พิทยา, พระนคร) 24 (4), หน้า 279.; สัมภาษณ์
ขุนประเสริฐสุภมาศรา หนุมานริมคลอง 9 มีนาคม 2522.

(1) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, เอกสารรัชกาลที่ 5 ก 20/9
สมเด็จพระนางงยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
กราบทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมือง

จากข้อความดังกล่าวพอที่จะชี้ให้เห็นว่าในที่สุดนายเขี้ยวของ เปียะ
สามารถฟื้นฝ่าอุปสรรคได้ ทำให้ฐานะของบริษัทอีส เอเซียติกต่างสาขาจับตัว
เจริญมั่นคงตามลำดับ

ขอแต่ทำหน้าที่คอมปราโกร เรือหรือรถจนแล้ว นายเขี้ยวของ เปียะ
และนาย เขี้ยวของ หลิวแห่ง ไครวมกันจัดตั้งบริษัทชง ฮัวซิ่น โกลบวิวกของเขี้ยว
ในปี ค.ศ. 2460 บริษัทนี้ทำการค้าขายกับต่างประเทศ โดยส่งสินค้าขึ้น เมือง
มีกรุง เป็นสินค้าสำคัญส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ หลังจากนั้นบริษัทไคโมนาน
เทาไร นายเขี้ยวของ เปียะ ลาออกจากหน้าที่คอมปราโกร เรือของบริษัท
อีส เอเซียติกมาดำเนินการกับบริษัทชง ฮัว เตานั้น

คอมปราโกรแมงก

สถาบันธนาคารในประเทศไทยเกิดขึ้นจากสาขาการธนาคารที่ใหญ่
ที่สุดของยุโรปตะวันตก และเป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับนายทุนในเมือง โดย
เฉพาะ เมืองหลวงเท่านั้น ทั่วไปแล้วพอลากามจังหวัดต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญใน
กระบวนการทางการเงิน คือ กระบวนการที่เจ้าของกิจการหนึ่ง โยนไป พอลา
กกลางในห้วงเงินแลกเปลี่ยน โดยตกลงใจ เงินกันในรูปผลผลิตที่พวกเขา
คอก เปียะ เช่น ตกลงว่าเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวแล้วลูกกาจะจ่ายชาวแทน เงินพรอม
ตง คอก เปียะ พอลาสามารถร้ค่าไร คือ คอก เปียะจากลูกกาในอัตราสูง
วิธีการนี้เป็นวิธีแบบกึ่ง เกมและปรากฏกระทำอย่างถกตองตามกฎหมาย จนกระทั่ง
ปี พ.ศ. 2420 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณา

พระพนมสาร รินทร์ และหลวงฤทธิศักดิ์ ลเซกร กิจตั้ง แมงก ไทยขึ้นที่มณฑลปราจีน
(5 มกราคม ร.ศ. - 1 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 127).

โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศกฎหมายชุกเล็ก⁽¹⁾ ว่าจะไรก็ดีจรมจนสิ้นสุดสมัย
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากที่กรุงเทพฯ ลึกกิจการ
ธนาคารตั้งขึ้นในรณบท ปรากฏเฉพาะในเวียงใหญ่บางเมือง เช่น นครปฐม
อันมีสาขาของธนาคารมณฑล และที่ลึเก็ดมีธนาคารชาเตอร์แอนดัมเมอร์กันไต้
ของอังกฤษไปเปิดทำการที่นี้⁽²⁾ กล่าวไ้ครวกรุงเทพฯ ลึเก็ด ศูนย์กลางสำคัญ
ของสภาน์ธนาคารในขณะนั้น

ธุรกิจการธนาคารในประเทศไทยเกิดขึ้นภายหลังกิจการธุรกิจของ
นายทุนชาติตะวันตกที่ประเทศไทยขยายเติบโตขึ้น ธนาคารแห่งแรก ก็
ธนาคารฮ่องกง และเซี่ยงไฮ้ (HongKong and Shanghai Banking
Corporation Ltd.) แรกเริ่มมาธนาคารมณฑลไต้หวันหลายแห่งหนึ่ง เป็น
ตัวแทน เพิ่งมาดำเนินการโดยสมบูรณ์ด้วยตนเอง เมื่อ พ.ศ. 2451⁽³⁾
ธนาคารชาเตอร์ (The Chartered Bank and India Australia and
China Ltd.) ก็เช่นกัน เริ่มที่มณฑลไต้หวันมาร์กวิลด์ แอนด์ โก เป็นตัวแทน
ตั้งแต่ พ.ศ. 2403 ภายหลังย้ายจากทางมาร์กวิลด์ แอนด์ โก มาเปิดกิจการ
ด้วยตนเอง เมื่อ พ.ศ. 2437 ธนาคารทั้ง 2 นี้ นายทุนชาวอังกฤษเป็นเจ้าของ
เช่นเดียวกับธนาคารเมอร์แคนไทน์ (Mercantile Bank of India)
ที่มณฑลไต้หวัน เซอร์ เป็นผู้ดำเนินการแทน นอกจากนี้ก็มีธนาคารอินโดจีน

(1) "ห้ามมิให้ตกเขาแก่ชานา พ.ศ. 2420" ราชกิจจานุเบกษา
(วันอาทิตย์ เดือน 7 ขึ้น 8 ค่ำ จ.ศ. 1239) 4: 79 - 80.

(2) W.J.F. Williamson, "Finance" in Twentieth
Century..., eds. Arnold Wright and Oliver T. Breakspear,
pp. 112 - 121; สงวน อินทง, สิ่งแรกในเมืองไทย, หน้า 229.

(3) Ibid.

(Banque de L'Indo-Chine) ซึ่งมีนายพันชาวฝรั่งเศส เป็นเจ้าของตั้งขึ้น และดำเนินการในปี พ.ศ. 2440⁽¹⁾ ธนาคารทั้ง 4 แห่งนี้เป็นธนาคารที่สำคัญและดำเนินการมาตลอดวงรัชกาลที่ 4 จนกระทั่งก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

ท่ามกลางอิทธิพลที่มีอำนาจมากที่สุดอันหนึ่งในการสนับสนุนการสะสมทุน ก็คือ การเติบโตขึ้นของกิจกรรมธนาคาร ทั้งนี้ที่กิจการธุรกิจสิ่ง เขาและส่งออกของนายพันชาติตะวันตกขยายตัวขึ้น การลงทุนและการสะสมทุนก็มีมากขึ้น ทั้งนี้กิจการธนาคารนายพันชาติตะวันตกก่อรูปขึ้น เพื่อการลงทุนและเพื่อสนับสนุนการสะสมทุนที่ขยายตัวขึ้นของนายพันชาติตะวันตกอีกทวีป กล่าวคือ ขณะที่กิจการธุรกิจสิ่ง เขาและส่งออกขยายตัวมาก ผลผลิตจำนวนมากทั้ง เพื่อส่งออกและสิ่ง เขาเป็นที่ต้องการของกิจการนายพันชาติตะวันตก การผลิตทั้งหมดจึงมีการแบ่งแยกสาขาธุรกิจออกไปในลักษณะสายใย เชื่อมกัน ลักษณะนี้การธนาคารจะ เขามามีส่วนสำคัญต่อการขยายกิจกรรมเศรษฐกิจของนายพันภายในประเทศ นั่นคือ โดยการ เปิดกานเงินกู้และสินเชื่อ หรือที่เรียกว่าการช่วยตัวในสมัยก่อนนั้น ให้แก่นายพันภายในประเทศและต่างประเทศ กล่าวคือ ขณะที่สินค้าสิ่ง เขาและส่งออก เป็นที่ต้องการของนายพันภายในประเทศ เพื่อความคล่องตัวของการค้าเนินงาน ธนาคารจะรับช่วยตัวจากนายพันแล้วจ่ายเป็นเงินสลิให้ ถึงปรากฏในความรายละเอียดดังนี้

๑. ลักษณะของการช่วยตัวนี้เท่ากันอยู่โดยตรงไปตรงมา เป็นคนว่า พอลาคคนหนึ่งนามนาย ก. ใจสั่งสัญญาเขาไม่ขาย ณ. เมืองต่าง-ประเทศมีนาย ข. เป็นผู้รับซื้ออยู่กลางวาสินค้าเป็นราคาเงิน 10,000 บาท พอสินค้าลงเรือนาย ก. ก็มาขอรับเงินที่แบ่งกได้แบ่งกหนึ่งตามราคาเงิน 10,000 บาท แบ่งกก็ยอมจ่ายเงินให้

(1) Ibid.

แล้วก็ไม่เก็บเงินเอาที่นาย ข. ผู้รับสินค้า ณ เมืองที่นาย ก. ส่งสินค้าไป แต่ทางรายสมมติว่า นาย ค. สินค้าอะไรก็ไม่ได้อิงไป เป็นแต่ไปรับเงินมาจากขนส่งโดยให้เบงกเขาใจว่าส่งสินค้าไป เบงกก็ให้เงินมาโดยเชื่อว่า กรณขนส่งไปเก็บเงินที่นาย ข. ณ เมืองต่างประเทศ นาย ข. มิได้รับสินค้าก็ไม่จ่ายเงินให้หรือไม่มีเงินจะจ่ายให้ ตามวิธีที่ใดไปก็เงินมาจากเบงก ณ เมืองสิงคโปร์มาจ่ายทรงองในหมาย แต่อย่างไรก็ดี นาย ก. คงหาเงินส่งให้นาย ข. ภายหลัง... (1)

โดยทั่วไปการช่วยตัวจะมีเอกสารอยู่ 2 ชนิด คือ Bill Exchange และ Commercial Documents อันประกอบด้วย Bill of Lading, Bill of Invoice, Bill of Insurance Policy เอกสารทั้ง 2 ชนิดนี้ คอมปร่าใครเบงกก็เป็นคำประกันกับธนาคาร แล้วธนาคารจึงจะยอมให้ขายหุ้นภายในประเทศด้วยเงินทรงอง เมื่อซื้อสินค้ามาขาย หรือการรับโอนมอบสินค้าและเงินหุ้นภายในประเทศหรือระหว่าง เมืองต่าง ๆ ภายในประเทศ (3)

(1) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 5 ค 15/3 คำกราบบังคมทูลของ เจ้าพระยาบรมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล กราบทูลถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 14 ธันวาคม 2456.

(2) สัมภาษณ์คุณยม ศักดิ์เศรษฐี บ้านสันติคาม 5 กุมภาพันธ์ 2522.; สัมภาษณ์คุณทวีป อุตยานัน 7 มีนาคม 2522.

(3) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 6 ค 15/3 นายยูเส็ง มหาเดเล็ก กราบทูลถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 11 มิถุนายน ร.ศ. 130; หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 6 ค 15/3 คณะกรรมการเบงกจีนสยามทวนจำกัด กราบบเรียนเจ้าพระยาบรมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล 8 มีนาคม 2522.

ในการจ่ายเงินทดรองนั้น ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยลูกการยยะ 6 - 7
 สำหรับกรณีลูกคาสาวตะวันตก ถ้าเป็นลูกคาสวนเมืองคิดดอกเบี้ยยยะ 12 (1)
 ในจำนวนเงินที่ชดองนี้ ธนาคารจะแบ่งคานายหมาย 1 ส่วน 10 ไทคอม-
 ปร่าโครแบ่งกมู่กำประกัน (2)

ในการกยืมหรือชดองทุนนั้น ลูกคาคองมีหลักทรัพย์เป็นประกันตาม
 จำนวนเงินที่ชดองการกมู แลวมาคิดคอกกับคอมปร่าโครแบ่งก เพื่อชอการรับรอง
 แลค่าประกันการกมู ธนาคารจึงจะจ่ายเงินชดองให้ ส่วนใหญ่แลจะจ่าย
 เงินกูเงินหลักทรัพย์เป็นประกัน (3) แลดาไม่มีหลักทรัพย์มาประกัน ลูกคาคอง
 หมายคคองที่มีหลักทรัพย์มาประกันกับคอมปร่าโครแบ่งก คอมปร่าโครแบ่งกจึง
 จะรับรองค่าประกันไทก

จากลักษณะนี้คอมปร่าโครแบ่งก คคองคคองวิจาร์ณเกรคิตแลแลมู
 ค่าประกันลูกคาคอกกับธนาคาร การวิจาร์ณเกรคิต หมายถึง การพิจาร์ณาลูกคาคอ
 เช่น มีความคังใจจริงในกิจการนั้นมากน้อยอยางไร ชื่อสัตย์หรือไม่ รฐณะ
 ลูกคาคอรอนแณะเข้ามาอีกทีหนึ่ง เชอถือไคหรือไม่ แลที่สำคัญธุรกิจที่ลูกคาคอเงิน
 ไปเพื่อชดองนั้น คคองคคองนั้นเป็นอยางไร เป็นคคองวริชัทยอ เนียรสังสินคาคอ
 ชนิกหนึ่ง เขามา พอกคองกรับมาจำหนาย แลไม่มีเงินไปรับชอมา จะคคองคคอง
 กับคอมปร่าโครแบ่งกตามเงอนไซที่คคองมาชางคคองนี้ เมื่อนานการพิจาร์ณา

(1) หอจกหมายเทศแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 6 ค 15/3

กลุ่มพอกาเงิน ถายฎีกาพูลเกล้าฯ แลพระบาทสมเ็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยุหัว
 27 ธันวาคม 2456; สัมภาษณ์คคองยม คคองตเศรฐรี.

(2) สัมภาษณ์คคองยม คคองตเศรฐรี; สัมภาษณ์คคองทวีป อุทยานิน.

(3) เรื่องเคี้ยวกัน.

เครื่งคิดแล้ว คอมปร่าโครแบงกจึงจะค่าประกันให้ พอทำจึงจะได้เงินไปรับ
ชื้อสินค้าจากบริษัทนอร์เนียว

การกำประกันนั้นแสดงให้เห็นว่า คอมปร่าโครแบงกจะต้องเป็น
ผู้รับผิดชอบต่อเสียหายที่จะมีขึ้น และการรับประกันภัยนั้นเป็นหลักฐาน คือ
"สัญญา" ที่คอมปร่าโครแบงกทำกับธนาคาร อันเป็นขั้นตอนก่อนที่ธนาคารจะ
มอบหนาคอมปร่าโครแบงกให้ นั่นคือคอมปร่าโครแบงกจะต้องเป็นบุคคลที่มี
ทรัพย์สินหรือฐานะที่ผู้หนึ่ง ขณะเดียวกันจะต้องเป็นที่รู้จักและมีหนาคือค้ำใน
หมู่พอกา และสามารถติดต่อกับผู้จัดการแบงกที่เป็นชาวยุโรปได้ควย (1)

จึงจะขอยกตัวอย่างคอมปร่าโครแบงกท่านผู้หนึ่ง คือ เจ้าแก
คง เล้ามือ (2) เกิดที่ทานมาจากเมืองจีน เขามาเมืองไทยในราวรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และมาในลักษณะเสด็จนิมนต์ไป
อาชูปแรก คือ หนาน่าจ่าย ต่อมาเงินทองขึ้นมาย่าง ทั้ง เชียงชายหมื่นห้าและ
ที่เลงบวยเอี้ย มีวันหนึ่งผู้จัดการแบงกสยามก็มาจดหน จากัด คือ มีสเตอร์บี
ชวรงค์ ชาวเยอรมัน (*)

(1) สัมภาษณ์คุณทวีป อุทยานัน 8 มีนาคม 2522; สัมภาษณ์
คุณยม ศัพท์เศรษฐี 5 กุมภาพันธ์ 2522; ขุนประเสริฐสุภมาตรา (จรูญ
จันทร์สมบูรณ์) 9 มีนาคม 2522.

(2) สัมภาษณ์คุณประสาท วาเครงกวรรมย์ คอสมัครนิสท์แห่ง
หนังสือพิมพ์ศรีนคร (ใช้นามปากกาว่า "เอี้ยพัง") สำนักงานหนังสือพิมพ์ศรีนคร
10 พฤษภาคม 2520;

บรรพบุรุษของคุณเอี้ยพังมาเมืองไทยรบเกี่ยวกับ เจ้าแกคง เล้ามือ
และมีที่คนแถมถนน เขาวราช อีกฝากหนึ่ง อันติดกับที่ดินของ เจ้าแกคง เล้ามือ.

(*) เนื่องจากธนาคารไทยพาณิชย์มีจำนวนแพร่ทั้งหมดเมื่อเริ่มตั้ง

ตั้ง เล่าชื่อกำลังฆ่าและหมอย โด่เก็บเงินนั้นไ้ค้ไปค้มีส่เตอร์ชวาร์ค
มีส่เตอร์ชวาร์ค เห็นว่า เป็นคนชื้อส่คัย เลยน่น้ำไฟท้งร้านขาย เหลาทางประเทศ
คตมาทิจการมาชองร้านน้จันค้ช้ันโดยล้าคัย มีส่เตอร์ชวาร์ค เลยส่มีสนุนให้
ตั้ง เล่าชื้อมีหน้าท้คตมปราโ้คร่แห่งคชองแขงกส่ยามก้มีมาจล จ้ากค้ ปรากฎา
ประสมผลส่วเรจท้ในทภาท้คังกลาว

เมื่อมามีหน้าท้คตมปราโ้คร่ของแขงกส่ยามก้มีมาจลทน จ้ากค้ ทิจการ
ธุรกิจของตั้ง เล่าชื้อโคชยายค้วเพิ่มช้ัน ปรากฎา เขามีทิจการชื้อขายท้คิน เป็น
เจ้าชองท้คินแขม เขาวราช เลยส่วนมาก และภายหล้งชยายงานทางกานขายทอง
และโรงภาพยนต์เป็นล้าคัย กือร้านขายทอง เทียนหัว เทียน โรงภาพยนต์
เทียนหัว เทียน ภายหล้งจากท้ทิจการธุรกิจของตั้ง เล่าชื้อชยายมากช้ัน เขาจ้ิง
ลาออกจากหน้าท้คตมปราโ้คร่มาค้วำเนิงงานส่วนค้วแต่อยาง เดียว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

3,000 เซอร์ เป็นกอนทนต์ชาติตะวันตก (มีชาติเดนมาร์ก ชาติเยอรมัน) อยู่
ถึง 1 ใน 3 ตั้งนั้นจ้ิงมีชื้อม้งก้บว่าจะคองมีผู้จ้คการฝ้ายไทยคนหนึ่ง ฝ้าย
ทางชาติคนหนึ่ง คนแรก กือ มีส่เตอร์ค้เลยีน คตมาลาออกเมื่อครบวาระ
มีส่เตอร์บ้ ชวาร์ค มาเป็นแทน; หอจคคตมายเหตุแห่งชาติ เอกสารรัชกาลที่ 6
ค 15/2 นายฉลอง ไนยนารต กราบหลเกลลาฯ ถวายพระบาทสมเด็จ
พระเจ้ามงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องคคจ้คแขงกส่ยามก้มีมาจลทนจ้ากค้ให้เป็น
แขงกส่วสำหรับชวยการคชองพอคัพเพเมือง 18 กรกฎาคม ร.ศ. 130.

โดยสรุป

การขยายตัวในคานาสินค้าส่งออกและสิ่ง เค้าของ เศรษฐกิจไทย เกิดขึ้น ภายหลังไทย เริ่มสนธิสัญญาไมตรีและการค้ากับประเทศชาติตะวันตก อันเป็นเหตุ ให้เกิดกิจการธุรกิจนายทุนชาติตะวันตกขึ้น ซึ่งต้องการสินค้านานาชนิดจาก ภายในระบบเศรษฐกิจเพื่อส่งออกและสินค้าสิ่ง เค้าจำนวนมากด้วย แต่สภาพ สังคมไทยในเวลานั้นมิได้มีการขยายวัฒนธรรมทางภาษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ของนายทุนชาติตะวันตกแต่ประการใด อีกทั้งความสัมพันธ์ทางด้าน การสังคมและการดำเนิน เศรษฐกิจระหว่างชาวจีนกับชาวไทยนั้น เป็นการยากสำหรับ การบรรลุทาง เศรษฐกิจของนายทุนชาติตะวันตกสู่ภายในระบบเศรษฐกิจไทย จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกิจการ เศรษฐกิจของนายทุนชาติตะวันตกที่ควรมี เจ้าหน้าที่ ผู้ซึ่งสามารถเข้าใจการดำเนินงานการค้าขายและ เข้าถึงกิจกรรมภายในระบบ เศรษฐกิจ ดังนั้นการ เข้าถึงแหล่งบริโภคนิยมและแหล่งผลิตโภคภัณฑ์ที่สำคัญ คือ คอมพิวเตอร์ หรือ นายทุนนายหนา โดยทั่วไปบุคคลประเภทนี้อาจ เป็นลูกจ้าง ของบริษัทชาติตะวันตก หรือบุคคลที่อิสระแต่ใฝ่รับสนับสนุนให้ เป็นตัวแทนนายหนา ตัดต่อการซื้อจากบริษัทนายทุนชาติตะวันตก โดยย่อแล้วคอมพิวเตอร์ คือ บุคคลกลาง อัน เป็นที่ต้องการ ของทั้งนายทุนชาติตะวันตกและนายทุนภายในประเทศ เพราะเหตุว่ากิจการที่มีขึ้นในขณะนั้น ตลาดโดยทั่วไปยังแคบอยู่ ดังนั้นจึงรับ แกลงตั้งให้ทำหน้าที่คอมพิวเตอร์ของบริษัท การแต่งตั้งให้คอมพิวเตอร์ ดำเนินการ ธุรกิจของบริษัทนายทุนชาติตะวันตก ทำให้นายทุนชาติตะวันตกสามารถดำเนินการ แข่งขันกับนายทุนพื้น เมืองได้.